

ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГА

Анотація. У статті розглядається проблема створення і методичного супроводу мережевих педагогічних співтовариств, умови їхнього створення, певні труднощі та їх уникнення в процесі взаємодії педагогів. Виокремлено основні соціальні сервіси, що використовуються в навчальному процесі та деякі способи розміщення матеріалів у мережі, а також відповідні засоби мережевих комунікацій, які забезпечують мережеву взаємодію.

Ключові слова: Блог, Блог-квест, Вікі, засоби мережевих комунікацій, мережеві спільноти, соціальна мережа, спілкування.

Annotation. The problem of creating and methodological support network educational communities, provided they create certain difficulties and avoid them during the interaction of teachers. Thesis there is determined basic social services that are used in the classroom and some ways of inclusion in the network, as well as the appropriate means of network communications that provide network interaction.

Key words: Blog, Blog-quest, Vicki, network communications equipment, network community, social networking and communication.

Постановка проблеми. Швидкий темп оновлення знань в інформаційному суспільстві зумовлений необхідністю переходу сучасної освіти, що потребує забезпечення неперервного підвищення кваліфікації і розвитку професійних компетенцій педагогів на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та їхньою інтеграцією в освіту. Це, в свою чергу, потребує формування інформаційного середовища, що характеризується:

- стрімким розвитком сучасних засобів і середовища міжособистісних комунікацій: текстових і аудіовізуальних (мобільних телефонів, комп'ютерів, форумів, блогів, твітерів, миттєвих розсилок, електронної пошти, відеоконференцій та ін.);
- самоорганізацією соціальних інформаційно-комунікаційних мереж (IKM) та співтовариств регіонального і глобального рівнів (Facebook, Ning, OpenClass, Campus, ElearningRus.Ning, В контакт та ін.);
- створенням на Інтернет-сайтах депозитаріїв і сервісів забезпечення у Всесвітній мережі всіх матеріалів, що раніше зберігалися на персональних комп'ютерах (Docs Google, Flickr, Picasa, Scribd, SlideShare, ThinkFree, Online, WindowsLive, SkyDrive, YouTube);
- відкритим доступом до пошукових сервісів та енциклопедій (Google, Bing, Yahoo! Yandex, Wikipedia, Wikionary, Wikispace) до цифрових освітніх ресурсів, середовищ спільної діяльності;
- перенесенням матеріалів, що викликають інтерес користувачів на власну сторінку в соціальній мережі, до блогу, на персональний сайт для організації персонального інформаційного оточення;
- можливістю просторового суміщення місця професійної діяльності (або навчання) і місця проживання індивіда за рахунок віддаленого віртуального офісу (або університету).

Розвиток (ІКТ) та інформаційно-освітнього середовища сприяв появі інформаційно-комунікаційних мереж і мережових зв'язків, що формують нові соціальні об'єднання - мережеві співтовариства. Є. Патаракін визначає мережеві співтовариства як групу людей, які підтримують спілкування і ведуть спільну діяльність за допомогою комп'ютерних мережових засобів [3, с. 5]. Активне використання ІКТ в освіті привело до появи мережових співтовариств двох типів: професійних співтовариств педагогів і мережових педагогічних співтовариств.

Як зазначає Г. Сміт, необхідні сім елементів, за допомогою яких можливо побудувати соціальну мережу [5].

1. Ідентифікація — можливість вказати інформацію про себе. Наприклад, учасники вказують навчальний заклад, дату народження, улюблені заняття, книги, кінофільми і т. ін.
2. Присутність на сайті — можливість побачити, хто знаходиться на сайті та вступити у діалог з іншими учасниками.
3. Відношення — можливість описати відношення між двома користувачами.
4. Спілкування — можливість спілкування з іншими учасниками мережі.
5. Групи — можливість формувати всередині соціальної мережі співтовариства за інтересами.
6. Репутація — можливість дізнатися про статус іншого учасника, прослідкувати його поведінку в соціальній мережі.
7. Обмін — можливість поділитися з іншими учасниками значимими матеріалами [4, с. 1311].

Аналіз попередніх досліджень. Проблеми мережових співтовариств присвячені дослідження: С. Бондаренко, Я. Биховського, А. Коровко, Є. Патаракіна, Т. Носкової, О. Яковлева, Т. О'Рейлі та ін., визначенню структурних властивостей віртуальних спільнот: К. Фігато, К. Портер, К. Джонс, С. Кришнамерти, А. Бленкард, С. Харрісон та ін., педагогічний підхід до вивчення віртуальних спільнот: В. Биков, Р. Голощук, М. Жалдак, Н. Задорожна, В. Кухаренко, Н. Морзе, С. Раков, Є. Полат, Є. Патаркін, А. Хуторський та ін.

Мета статті полягає в розгляді проблеми створення і методичного супроводу мережових педагогічних співтовариств в організації колективної діяльності освітнього характеру в мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу. На відміну від мережових співтовариств, що виникають стихійно, створення мережових педагогічних співтовариств ініціюється методичними службами і педагогічними колективами. Учасниками взаємодії є педагоги, студенти та інші суб'єкти педагогічного процесу. Метою діяльності мережевого педагогічного співтовариства є освоєння актуального для освіти й особистісно значимого для кожного учасника змісту, традиційних цінностей культури; формування ключових компетентностей у процесі спільної освітньої діяльності. Засобами взаємодії в мережових педагогічних співтовариствах є різні канали комунікації, соціальні сервіси збереження та спільного редагування інформації в мережі Інтернет. Таким чином, мережеве педагогічне співтовариство — це група суб'єктів педагогічного процесу, що підтримує спілкування, веде спільну діяльність засобами ІКТ.

Участі у роботі мережових співтовариств перешкоджає:

- відсутність постійного доступу до мережі Інтернет;
- відсутність досвіду постійного спілкування в мережі Інтернет;
- низький рівень інформаційної грамотності педагога;
- необхідність значного обсягу часу на цю роботу;
- мотивація роботи в мережевому співтоваристві.

Важливою умовою здійснення діалогової взаємодії в мережових педагогічних співтовариствах є готовність педагогів до такої взаємодії, що складається з таких компонентів:

- мотиваційний — формування позитивної мотивації педагогів щодо участі в мережевій діалоговій взаємодії;
- інформаційний — підготовка педагогів до діалогової взаємодії в мережі Інтернет у різноманітних формах;

– методичний — методична підготовка професійного спілкування і спільної діяльності педагогів у мережі Інтернет, у межах мережесових професійних співтовариств.

Основним критерієм результативності здійснення мережесової діалогової взаємодії є створення й активне функціонування мережесових педагогічних співтовариств, що стимулюють ініціативність педагогів, сприяють підвищенню їхньої професійної компетентності.

Мережесові педагогічні співтовариства і сервіси дозволяють діяти спільно, здійснювати обмін інформацією, зберігати посилання і документи, реалізовувати можливості технологій мультимедіа, гіпертексту, спільно створювати і редагувати публікації. Соціальні сервіси забезпечують для навчальної діяльності такі можливості:

- доступ до безкоштовних електронних ресурсів навчального призначення;
- самостійне створення мережесового навчального контенту;
- спостереження за діяльністю учасників мережесового педагогічного спостереження;
- критики поглядів і думок один одного, а також інших точок зору;
- звернення за роз'ясненнями, за критикою;
- мотивування допомоги;
- створення проблемних, пошукових, дослідницьких спільних проєктів навчального і пошукового призначення.

Розглянемо основні соціальні сервіси, що використовуються у навчальному процесі.

1. Вікі (WikiWiki) — додаток, що підтримує колективну роботу авторів над загальною колекцією взаємопов'язаних гіпертекстових записів. Вікі-систему можна розглядати як ефективний засіб організації педагогічної діяльності і колективного створення творчих робіт, як елемент мережесового навчального курсу. В них учасники спільно працюють над створенням і редагуванням гіпертекстових сторінок.

Вікі — це проста модель колективного гіпертексту, що надає можливість створювати і редагувати будь-який запис учасниками мережесового співтовариства.

Це надає можливість студентам і викладачам засіб для колективного написання гіпертекстів, сучасної електронної дошки, на якій мають змогу писати групи.

Розглянемо декілька способів розміщення в мережі власних вікі- проєктів:

– Використання майданчика для вікі-хостингу. В мережі Інтернет значна кількість сайтів, які пропонують можливість розміщувати і підтримувати власні Вікі-проєкти. Найбільш популярні хостінг-майданчики для Вікі-проєктів є Wikia (<http://www.wikia.com>) і (<http://www.wikispaces.com>).

– Створення автономного вікі-проєкта, що може функціонувати автономно на локальному комп'ютері користувача. Для цього необхідно встановити один із дисків: MediaWiki, TwikiWiki, ДокуВікі.

Фактично Вікі є колективною електронною дошкою, на якій можуть писати співавтори.

2. Блог – Веб-сайт, основний зміст якого складають записи, що регулярно додаються, містять текст, графічні об'єкти, аудіо-, відео матеріали [2, с. 20]. Блог — це мережесовий щоденник, його можна використовувати як:

- специфічний персональний інформаційний помічник, сховище записів і посилань, для розміщення власних роздумів за допомогою комп'ютера;
- середовище для записів подій власного наукового, ділового або особистого життя для себе чи друзів;
- платформа для ведення особистого і колективного сайтів;
- середовище для мережесового співтовариства.
- Live Journal (ЖЖ) — використовується блогерами і має множину інструментів для підтримки мережесових співтовариств. Кожний користувач або кожне співтовариство ЖЖ створює та формує свою власну сторінку, де з'являються нові повідомлення.

Співтовариства ЖЖ, що використовують блоги для організації спільної діяльності, можуть бути відкритими або закритими щодо організації педагогічних дискусій, обговорення питань організації мережесових навчальних проєктів.

Прикладами дискусій, що пов'язані з освітою і мережесовими технологіями, можуть бути дискусії, що проводяться в навчальних співтовариствах:

- «Проблемне навчання в навчальних системах» (http://community.livejournal.com/edu_rabbits);
- «Віртуальні Інтели» (<http://community.livejournal.com/vintel>);
- «Веб 2.0-технології в освіті» (http://community.livejournal.com/web2_edu).

Twitter (<http://twitter.com>) — мікроблогінг, дозволяє користувачам писати короткі текстові нотатки (не більше 140 символів). Вони більш оперативні, ніж блоги. Записи тут публікуються швидко і не залежать від часу індексування пошуковою системою Google.

– WordPress (<http://word press.org>) — платформа, що дозволяє вести блоги на віддаленому сервері або становить систему як на власному комп'ютері, так і в локальній мережі навчального закладу. WordPress підтримує можливість розміщення блогів на сервері користувача. Додаток WordPress дозволяє будь-якому бажаному розміщувати свій власний або колективний блог.

Перерахуємо засоби мережевих комунікацій, що рекомендовані для використання під час мережевої взаємодії студентів у навчальних групах:

- засоби колективної роботи соціальних мережевих сервісів: вікі-систем, блоги, Веб-чати, теги, закладки;
- соціальні мережі, що вже наявні або створені організаторами мережевої взаємодії, наприклад, www.educationalnetworking.com;
- відео- і телеконференції навчального призначення;
- навчальні форуми, організація на форумах дискусій, проблемних, пошукових, дослідницьких, евристичних та інших навчальних Веб-проектів;
- засоби, що надаються сервісами пошукових систем (Google, Яндекс);
- засоби прямих мовних і візуально-мовних контактів (наприклад, Skype).
- Веб-квест, Блог-квест.

Рис. 1. Головна сторінка Веб-квеста на тему: «Обережно у павутинні»

Одним із шляхів підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності в галузі застосування ІКТ є проектна діяльність і один із її різновидів – Веб-квест (WebQuest) – з англ. мови «пошук в Інтернеті». Ця технологія передбачає роботу і навчання в команді, що зумовлено необхідністю підготовки компетентних фахівців, які здатні самостійно і в команді, вирішувати проблеми, використовуючи мережу Інтернет, Веб-технології та рольові ігри [1, с. 5].

Освітнім Веб-квестом називають сайт в Інтернеті, присвячений певній темі, що складається з декількох зв'язаних єдиною сюжетною лінією розділів, насичених посиланнями на інші ресурси Інтернет [1, с. 8].

Кожний Веб-квест має певну структуру з ключовими елементами: вступ, проблема, завдання, процес, ролі, інформаційні джерела, критерії оцінювання, підсумок.

Наприклад, Веб-квест на тему: «Обережно у павутинні».

Раді вітати Вас у нашому веб-квесті! Успіхів Вам! Сподіваємось, що Вам сподобається!

Найдемо алгоритм роботи над Веб-квестом:

1. Ознайомлення з цілями і завданнями Веб-квесту.
2. Розподіл ролей у команді для розв'язання загальних завдань.

1. Індивідуальна робота в команді на спільний результат. Учасники одночасно, відповідно до обраних ролей, здійснюють пошук інформації, виконують завдання.

2. Команда спільно підбиває підсумки виконання кожного завдання, учасники обмінюються матеріалами для досягнення загальної мети.

3. Розробка структури презентації.
4. Створення матеріалів презентації.
5. Доопрацювання матеріалів презентації.
6. За результатами дослідження теми формуються висновки і пропозиції.
7. Захист проекту, репрезентування дослідження.

Інтеграція Блогу і Веб-квесту зумовили появу технології Блог-квест, що надає можливість здійснювати спілкування, обговорення, висунення та захист власних пропозицій у проекті.

У Блог-квесті, як і у Веб-квесті, здійснюється інтерактивне спілкування студентів. Використовуються сервіси Веб 2.0, мова HTML, використовуючи WordPress, Dloogger або Myblog.

Наприклад, Блог-квест з природничо-математичних дисциплін.

Використання IP-телефонії чи Skype дозволяє учасникам проекту здійснювати дзвінки, відправляти миттєві повідомлення, спілкуватися і проводити обговорення повідомлень у мережі.

Висновок. Створення, розвиток і методичний супровід мережових педагогічних співтовариств сприяє розвитку спільних проблем, організації колективної діяльності освітнього процесу в мережі Інтернет. Особливого значення набуває стимулювання творчої активності педагогів і студентів, підвищення рівня їхньої мотивації та в цілому це сприяє підвищенню професійної компетентності.

Література:

1. Кадемія М. Ю. Веб-вест у професійній підготовці вчителя : навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, Л.С. Шевченко. — Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. — 147 с.
2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінологічний словник. Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2009. — 260 с.
3. Патаракин Е. Д. Социальные сервисы сетевых сообществ в помощь учителю. - Владивосток. — 2006. — 34 с.
4. Патаракин Е. Д. Социальные взаимодействия и сетевое обучение 2.0 — М. : НП «Современные технологии в образовании и культуре», 2009. — 176 с.
5. Електронний ресурс://<http://nform.ca/pub1ications/>.